

การศึกษาความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษา
ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์*
The Study of Practicum School Requirement with the Pre-service
Teacher, Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa Institute

จริยา ทะลังวิทย์ และกิตติพันธ์ สิริไวทยางกูร

Jariya Talangwit and Kitiphon Siriwaitayangkoon

คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa Institute, Thailand

Corresponding Author, E-mail: jariya2563.2563@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ 2) ศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษานักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กลุ่มเป้าหมายคือ สถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนของคณะศิลปศึกษา ปีการศึกษา 2561 จำนวน 67 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสอบถามความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 2) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความต้องการของสถานศึกษาที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าสถานศึกษามีความต้องการนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีมนุษยสัมพันธ์สูงสุด ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อตนเองและองค์กร ($\bar{x} = 4.79$) และความต้องการต่ำสุดในด้านความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x} = 4.60$)

*ได้รับบทความ: 26 กุมภาพันธ์ 2563; แก้ไขบทความ: 12 พฤษภาคม 2563; ตอรับตีพิมพ์: 8 มิถุนายน 2563

2. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความรู้ความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชาเอกทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติในระดับดี ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างทำได้ดี นักศึกษาเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีเข้ากับผู้ร่วมงานคนอื่นได้ง่าย มีบุคลิกดีเหมาะสมกับการเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและชุมชนในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความวิริยะ อุตสาหะ

คำสำคัญ: ความต้องการของสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน; นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

Abstract

The aims of this research were: 1) To study of practicum school requirement with the pre-service teacher, Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa institute. 2) Studying the behavior of pre-service teacher of the Faculty of Arts Education Bunditpatanasilpa Institute, 1st semester, academic year 2018, under the office of the Basic Education Commission, consisting of 37 schools and 27 schools under the office of Bangkok, 3 other affiliated schools, a total of 67 schools.

The research results were as follows:

1. The study of practicum school requirement with the pre-service teacher, Faculty of Arts Education, Bunditpatanasilpa institute. In overall, it was at the highest level (4.71). When considering in each aspect, it was found that the teaching practicum school requirement with the pre-service teacher with the highest human relations (4.80) followed by attitude towards oneself and organization (4.79) and minimum requirements for academic knowledge (4.60).

2. Characteristics of pre-service teacher have good knowledge and expertise in majors both in theory and practice. As for learning management, quite well done. Good personality suitable for being a teacher. Responsible cooperate with educational institutions and communities in carrying out their assigned mission with diligence.

Keywords: practicum school requirement; Pre-service teacher

1. บทนำ

การศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งเป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับศิลปะและจิตวิทยาการสอนหรือการจัดการเรียนรู้ การผลิตครูใหม่หรือการเตรียมครู และบุคลากรทางการศึกษาก่อนประจำการ รวมทั้งการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ สำหรับการศึกษาในระบบ

การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยหรือการเรียนรู้ที่ไม่เป็นทางการ การจัดการศึกษาในสาขา ครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ประกอบด้วยวิชาครูและวิชาเอกที่จะสอน ทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ สาขาครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จึงมีลักษณะเป็นสหวิทยาการซึ่งเชื่อมโยงและบูรณาการ เพื่อพัฒนาค้นทั้งในวัยเรียนและนอกรัเรียนให้มีคุณภาพ สามารถพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีการพัฒนาที่ยั่งยืน (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 128 ตอนพิเศษ 62 ง.) ทั้งนี้เนื่องมาจากวิชาชีพครู เป็นอาชีพที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความเจริญทางปัญญาของมนุษย์ และได้เป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิชาชีพ ขั้นสูง (Profession) ที่คำนึงถึงการให้บริการแก่สังคมเป็นหลัก อาศัยวิธีการทางปัญญาในการบริการ ต้องได้รับการศึกษาอบรมมาเป็นระยะเวลายาวนานพอสมควร โดยผู้ที่ประกอบวิชาชีพครูต้องฝึกอบรม ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติอย่างเพียงพอก่อนที่จะประกอบวิชาชีพ (Secretariat Office of the Teachers council of Thailand, 2004)

การปฏิรูปการผลิตครูในประเทศไทย ได้เริ่มขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2547 โดยมีการเปลี่ยนแปลง จากหลักสูตรการผลิตครู 4 ปี เป็นหลักสูตรการผลิตครู 5 ปี มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติงาน ในสถานการณ์จริงมากขึ้น ส่งผลให้สถาบันผลิตครูต้องดำเนินการปรับเปลี่ยนรายวิชาเกี่ยวกับการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ (Office of the Higher Education Commission, 2004) ตามพระราชบัญญัติ สภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 กำหนดให้ผู้ขอรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพควบคุม ต้องผ่านการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ตามหลักสูตรปริญญาทางการศึกษาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 120 ตอนที่ 52ก.) ทำให้สถาบันอุดมศึกษาที่ผลิตบัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ ครุศาสตร์ ต้องดำเนินการจัดหาสถานศึกษาสำหรับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเพื่อให้นักศึกษาได้ ทดลองปฏิบัติหน้าที่ครู และเสริมสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพ การฝึกประสบการณ์วิชาชีพจึงถือเป็นส่วน สำคัญของการผลิตครู

คณะศิลปศึกษาเป็นคณะวิชาหนึ่งในสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ กระทรวงวัฒนธรรม มีหน้าที่ผลิต บัณฑิตสาขาศึกษาศาสตร์ เพื่อให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี และคีตศิลป์ และในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตของคณะศิลปศึกษานั้น ได้กำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 5 ต้องลงทะเบียนเรียนในรายวิชาการปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา เพื่อเป็นการศึกษาเรียนรู้ภาคสนามตามเงื่อนไขของพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ทั้งนี้เพื่อเป็นการประกันว่าครูจะต้องมีความรู้ความสามารถเพียงพอที่จะยกระดับมาตรฐาน การศึกษาของชาติได้ นักศึกษาจะต้องปฏิบัติการสอนเป็นเวลา 1 ปี ตามมาตรฐานวิชาชีพที่คุรุสภากำหนด ซึ่งประกอบด้วยมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการ ปฏิบัติตน โดยนักศึกษาจะต้องนำความรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติมาถ่ายทอดให้ผู้เรียนผ่าน กระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ตนเองเลือกและกำหนดอย่างเป็นระบบ ภายใต้การแนะนำดูแลอย่างใกล้ชิด

ของครูพี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ รวมทั้งจะต้องเรียนรู้การแก้ปัญหาในชั้นเรียน และเรียนรู้การใช้ชีวิตร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน (Faculty of Arts Education, 2018)

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศิลปศึกษาที่ผ่านมานอกจากจะพบปัญหาอุปสรรคในด้านของตัวนักศึกษาแล้ว ยังพบปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับความต้องการของสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ซึ่งจากการประชุมสัมมนาครูพี่เลี้ยง สถานศึกษาปฏิบัติสอน พบว่า สถานศึกษาพบปัญหาเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาในหลายๆ ด้าน เช่น ปัญหาด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านทักษะวิชาชีพ ด้านความรับผิดชอบ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านวินัยและเจตคติต่อตนเองและสถานศึกษา ภาควิชาการศึกษา ในฐานะผู้รับผิดชอบรายวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศิลปศึกษา จึงมีความสนใจศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู และความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของคณะศิลปศึกษา รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูซึ่งผลการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูลสำหรับการเตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

1. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายการวิจัยในขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามกับผู้อำนวยการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หรือครูพี่เลี้ยง เพื่อศึกษาความต้องการของสถานศึกษาการปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ คือโรงเรียนที่เป็นสถานศึกษาในการปฏิบัติการสอนของนักศึกษา คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 67 โรงเรียน โดยแบ่งออกเป็น ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 37 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 27 โรงเรียน โรงเรียนในสังกัดอื่นๆ 3 โรงเรียน

กลุ่มเป้าหมายการวิจัยในขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียนหรือครูพี่เลี้ยง เพื่อศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์

มีคุณสมบัติ ดังนี้ 1) เป็นสถานศึกษาที่มีรายชื่อปรากฏอยู่ในโรงเรียนเครือข่ายของคณะศิลปศึกษาระหว่างปีการศึกษา 2555 2) เข้าร่วมกิจกรรมสัมมนาครูพี่เลี้ยงไม่น้อยกว่า 3 ปีต่อเนื่อง (ระหว่างปีการศึกษา 2559-2561) 3) มีครูพี่เลี้ยงคุณวุฒิตรงตามสาขาที่สอน ซึ่งมีสถานศึกษาที่ตรงตามข้อกำหนด จำนวน 15 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถามความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ของลิเคิร์ท ซึ่งจำแนกเป็น 5 ด้าน จำนวน 40 ข้อ ผ่านการพิจารณาความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน โดยคำนวณค่าความเหมาะสม สอดคล้องด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-objective congruence index) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ย 0.88

2.2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ จำนวน 7 ข้อผ่านการพิจารณาความตรงของเนื้อหาจากผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน คำนวณค่าความเหมาะสม สอดคล้องด้วยดัชนีความสอดคล้อง IOC (Item-objective congruence index) ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ย 0.85

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน เพื่อขอความอนุเคราะห์ขออนุญาตเข้าดำเนินการเก็บข้อมูลจากแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามไปใช้กับสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 67 โรงเรียน

ขั้นตอนที่ 2 การสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอนเพื่อขอความอนุเคราะห์ขออนุญาตเข้าสัมภาษณ์ และนำแบบสัมภาษณ์ ไปใช้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการหรือครูพี่เลี้ยง สถานศึกษาฝึกปฏิบัติการสอน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 15 โรงเรียน

4. วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนตัวเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้คำร้อยละ ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความต้องการของสถานศึกษาที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกณฑ์การแปลผลความต้องการของสถานศึกษา และตอนที่ 3 ผลการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการ/ครูพี่เลี้ยง เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ใช้วิเคราะห์โดยวิธีการจำแนกชนิดข้อมูล (Typological Analysis) โดยผู้วิจัยกำหนดคำหลัก เพื่อพิจารณาข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์

4. สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สถานศึกษามีความต้องการนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีมนุษยสัมพันธ์ในระดับสูงสุด ($\bar{x} = 4.80$) รองลงมาคือ ด้านเจตคติต่อตนเองและสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.79$) ด้านความรับผิดชอบ ($\bar{x} = 4.75$) ด้านทักษะวิชาชีพ ($\bar{x} = 4.63$) และด้านความรู้ทางวิชาการ ($\bar{x} = 4.75$) ตามลำดับ

2. คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ พบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความรู้ความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชาเอก เป็นอย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ แต่นำเนื้อหาที่ค่อนข้างยากมาสอนซึ่งไม่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับพื้นฐาน นอกจากนี้ควรศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องในศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างทำได้ดี แต่มีข้อบกพร่องในการจัดทำแผนการเรียนรู้ และสื่อการสอนที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน แต่โดยส่วนใหญ่ นักศึกษาเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดี เข้ากับผู้ร่วมงานคนอื่นได้ง่าย มีบุคลิกดีเหมาะสมกับการเป็นครู มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและชุมชนในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความวิริยะ อุตสาหะ

5. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง ความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ มีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับรณารัตน์ (Buranarat, 1997) ศึกษาปัญหาและความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์พี่เลี้ยงที่สัมพันธ์ต่อการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ภาคใต้ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียน อาจารย์พี่เลี้ยงสายการฝึกงาน มีความต้องการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานของนิสิตฝึกสอน โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีความคิดเห็นตรงกันว่าอาชีพครู เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อระบบการศึกษาของประเทศ เป็นผู้หล่อหลอมเยาวชนอันเป็นกำลังของประเทศชาติในอนาคต ครูจึงควรเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความกระตือรือร้นในการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ นอกจากนี้ครูยังต้องเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบต่อสูงทั้งต่อผู้เรียน ชุมชน และตนเอง ให้ความร่วมมือกับทุกฝ่ายในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด ตามพระราชดำรัสที่พระบาทสมเด็จพระ

พระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่ครูอาวุโส ประจำปี 2522 เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2523 ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา พระราชวังดุสิตว่า “...ครูที่แท้จริงนั้นต้องเป็นผู้ทำแต่ความดี คือ ต้องหมั่น ขยันและอดสาหัสพากเพียร ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ ต้องหนักแน่นอดทน และอดกลั้น สำรวม ระวังความประพฤติปฏิบัติของตน ให้อยู่ในระเบียบ แบบแผนที่ดีงาม รวมทั้งต้องซื่อสัตย์ รักษาความจริงใจ วางใจเป็นกลาง ไม่ปล่อยไปตามอำนาจอคติ ต้องอบรมปัญญาให้เพิ่มพูนสมบูรณ์ขึ้นทั้งในด้านวิชาการ และความรู้ในเหตุผล.....”

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ผู้อำนวยการและครูพี่เลี้ยงเห็นว่านักศึกษาคณะศิลปศึกษา เป็นผู้มีมีความรู้ความ ขำนาญในศาสตร์สาขาวิชาเอกเป็นอย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ แต่นำเนื้อหาที่ค่อนข้างยากมาสอน ซึ่งไม่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับพื้นฐาน นอกจากนี้ควรศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรี ที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับศาสตร์สาขาที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของการจัดการเรียนรู้ค่อนข้างทำได้ดี แต่มีข้อ บกพร่องในการจัดทำแผนการเรียนรู้ สื่อการสอนที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน โดยส่วนใหญ่ นักศึกษา เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีเข้ากับผู้ร่วมงานคนอื่นได้ง่าย มีบุคลิกดีเหมาะสมกับการเป็นครูมีความรับผิดชอบต่อ หน้าที่ ให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาและชุมชนในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความวิริยะ อดสาหัส ทั้งนี้จะขออภิปรายผลการสัมภาษณ์ออกเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

2.1 นักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพ มีความรู้ความชำนาญในศาสตร์สาขาวิชาเอกเป็น อย่างดี ทั้งในด้านทฤษฎีและปฏิบัติ แต่นำเนื้อหาที่ค่อนข้างยากมาสอนซึ่งไม่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับ พื้นฐาน นอกจากนี้ควรศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาทางด้านนาฏศิลป์ ดนตรีที่ทันสมัยและเกี่ยวข้องกับศาสตร์ สาขาที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากนักศึกษาของคณะศิลปศึกษาสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ส่วนใหญ่เป็นนักศึกษา ที่จบการศึกษาเฉพาะทาง ด้านนาฏศิลป์และดนตรี มีการจัดการศึกษาที่สอดคล้องตามปรัชญาการศึกษา ของสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ (Faculty of Art Education, 2012) คือ สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์เป็น สถาบันการศึกษาด้านศิลปะ ที่มุ่งสร้างสรรค์ศาสตร์แห่งศิลป์ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางศิลปะ ควบคู่คุณธรรม เพื่อผดุงรักษาและสืบสานศิลปวัฒนธรรม และตรงตามคุณลักษณะเฉพาะของคณะ ศิลปศึกษา (Faculty of Art Education, 2012) ที่มีความมุ่งมั่นในการผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ทางวิชาการ ด้านนาฏศิลป์และดนตรี สร้างสรรค์พัฒนาองค์ความรู้สู่การประยุกต์ได้อย่างสัมฤทธิ์ผลเป็นรูปธรรม ยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสำนึกของความเป็นไทย ตระหนักถึง บทบาทหน้าที่ของตนในสังคม กล้าคิด กล้าทำ และเสียสละ เพื่อส่วนร่วม สามารถครองตนด้วยเกียรติ ศักดิ์ศรีของครูอย่างมีความสุขท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก

2.2 การจัดการเรียนรู้ค่อนข้างทำได้ดี แต่มีข้อบกพร่องในการจัดทำแผนการเรียนรู้ สื่อการ สอนที่ไม่เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน อาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดประสบการณ์ และความรู้ความเข้าใจ

ในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์จริง เนื่องจากเป็นภาคเรียนแรกที่นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในสถานศึกษา สอดคล้องกับผลการวิจัยของประวีณา เอี่ยมยี่สุน (Aiamyisun, 2015) ได้ทำการศึกษาปัญหาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษาคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ ตามความคิดเห็นของครูพี่เลี้ยง โดยมีปัญหาในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นข้อพบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ความเข้าใจหลักสูตรของโรงเรียนที่ฝึกสอน การเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ การเตรียมเนื้อหาให้เหมาะสมกับเรื่องที่สอน การกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเนื้อหาและความสามารถของนักเรียน การตั้งเกณฑ์วัดและประเมินผลตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และสอดคล้องกับชาติ มณีโกศล และวลัยพร ทองหยอด (Manikoson and Thongyot, 2015) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ยุทธวิธีพัฒนาครูภาษาอังกฤษยุคใหม่สู่ครูมืออาชีพภายใต้บริบทของสถานศึกษา ที่ได้กล่าวถึงสภาพปัญหาของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูว่า ความรู้ ทักษะที่นักศึกษาได้รับมาจากมหาวิทยาลัยนั้น ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของโรงเรียน ทำให้นักศึกษาเกิดความสับสนในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับสโรชา คล้ายพันธุ์ (Khaiphan, 2014 63-76) ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของนักศึกษา สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตชลบุรี พบว่า ด้านการฝึกปฏิบัติการสอน นักศึกษาควรมีการสอนที่หลากหลาย เพิ่มเนื้อหาและวิธีการสอนที่น่าสนใจ ควรรู้จักวิธีการบูรณาการการสอนให้เข้ากับกิจกรรมต่างๆ ได้ทุกกิจกรรม

2.3 นักศึกษาเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีเข้ากับผู้ร่วมงานคนอื่นได้ง่าย มีบุคลิกดีเหมาะสมกับการเป็นครู มีความรับผิดชอบต่องานที่ให้ความร่วมมือต่อองค์กรและชุมชนในการปฏิบัติภารกิจที่ได้รับมอบหมายด้วยความวิริยะ อุตสาหะ เนื่องมาจากนักศึกษาของคณะศิลปศึกษา สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ เป็นผู้ที่ได้รับการอบรม บ่มเพาะคุณลักษณะให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของสถาบัน (Faculty of Art Education, 2012) คือ ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญในงานศิลปกรรม นาฏศิลป์ และดุริยางคศิลป์ นำไปสู่อาชีพทางศิลปกรรม ศิลปิน ครูศิลปะ นักวิชาการศิลปะ และนักบริหารวิชาชีพ มีจริยธรรม คุณธรรม และเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ ให้ความร่วมมือและบริการสังคมทางด้านวิชาการศิลปะ สาขาต่างๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมและประเทศชาติ นอกจากนี้ในการจัดการเรียนการสอนของคณะศิลปศึกษา มุ่งเน้นให้ผู้เรียนยึดมั่นในจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีการจัดปฐมนิเทศเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งในมาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน สอดคล้องกับงานวิจัยของวรรณิภา ศุภริยพงศ์ (Sukriyaphong, 2009) ได้ศึกษาคุณลักษณะความเป็นครูของนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น พบว่านักศึกษามีลักษณะความเป็นครู ค่าเฉลี่ยในระดับมากทุกด้าน ทั้งในด้านเจตคติต่อวิชาชีพครู พฤติกรรมด้านบุคลิกภาพความเป็นครู และพฤติกรรมต่อหน้าที่ความเป็นครู นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณวดี ขำจริง และกัญญ์รัชการย์ นิลวรรณ (Khamching and Ninwan,

2017 : 128-149) วิจัยคุณลักษณะของนักศึกษาวิชาชีพครู ของมหาวิทยาลัยราชภัฏภาคใต้ มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ ความรู้ จรรยาบรรณ ทักษะ และอัตลักษณ์ กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่ยอมรับได้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้
 - 1.1 ควรมีการจัดหลักสูตรระยะสั้นเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพทั้งในด้านการปฏิบัติงานและการปฏิบัติตน
 - 1.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักศึกษาด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ทดลองปฏิบัติงานจริงให้มากที่สุด
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1 ควรศึกษาวิจัย เรื่องความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอนที่มีต่อนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูของวิทยาลัยในสังกัดสถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์ทุกแห่ง
 - 2.2 ศึกษาและพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สามารถพัฒนาและเตรียมความพร้อมให้แก่ศึกษาก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

คุณลักษณะของนักศึกษาที่สอดคล้องตามความต้องการของสถานศึกษาปฏิบัติการสอน คือ ต้องเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ เจตคติต่อตนเองและสถานศึกษา มีบุคลิกและความรับผิดชอบ เชี่ยวชาญด้านทักษะทางวิชาชีพและความรู้ทางวิชาการ

References

- Aiamyisun, P. (2015). *Problems and Guided Development in Professional Experience Training of Teacher Students for Faculty of Arts Education Bunditpatanasilpa Institute*. Bangkok: Bunditpatanasilpa Institute.
- Buranarat, N. (1997). *The Problems and Needs of School Administrators and Cooperating Teachers Related to the Teaching of Student Teachers From Srinakharinwirot University, Southern Campus*. Songkha: Thaksin University.

- Faculty of Arts Education. (2012). *Bachelor of Education Program (Revised Curriculum Academic Year 2012)*. Bangkok: Bunditpatanasilpa Institute.
- Faculty of Arts Education. (2012). *Manual of Internship in Education Manual of Internship in Education*. Bangkok: Bunditpatanasilpa Institute.
- Khamching, P. and Ninwan, K. (2017). A Study of the Characteristic Componants of Teacher College Students in Southern Rajabhut. *Phuket Rajabhat University Academic Journal*, 13(2), 128-149.
- Khlaiphan, S. (2011). Problems and guided development in professional practices of teacher students from Institute of Physical Education Chonburi Campus. *Journal of Educational Administration Burapha University*, 8 (1), 63-76.
- Manikoson, C. and Phonthongyot, W. (2015). *A Strategy to Develop a New Generation English Teachers to Be Professional Teachers within School Context a Strategy to Develop a New Generation English Teachers to Be Professional Teachers within School Context*. Faculty of Education: Chiang Mai Rajabhat University.
- Office of the Higher Education Commission. (2004). *Student selection criteria for scholarships as Basic Education Teacher Project Undergraduate (5 year program) Academic Year 2004*. Office of the Higher Education: Ministry of Education.
- Secretariat Office of the Teachers council of Thailand. (2004). *The strategies for Education reform*. Bangkok: Century Publisher.
- Sukriyapong, W. (2009). Characteristics of Teaching Professional Experience of Higher Education Student of Faculty of Education Khon Kaen University. *Journal of Education Khon Kaen University*, 32(4), 128-138.